

[Finansministeren]

Antal ansatte 36.163 29.138 31.663 18.802 67.826 47.940

*) Heri er inkluderet et antal karensdage omfattet af reglen om tilbagefald, for hvilke der ikke sker lønindeholdelse.

Fraværdsdage på grund af barns 1. sygedag udgjorde i 2. kvartal 1983 0,04 dage pr. ansat blandt mænd og 0,12 dage pr. ansat blandt kvinder.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 65:

Forslag til lov om ændring af konkursloven, gældsbrevsloven og lov om retsafgifter. (Betalingsstandsning, gældssanering m.v.).

(Fremsat 15/11 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Espersen (S):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for fremsættelsen af disse forslag om ændring af bl.a. konkursloven. Både når det drejer sig om de ændrede regler om betalingsstandsning og de nye regler vedrørende gældssanering er der efter vores opfattelse tale om klare forbedringer af den gældende retstilstand.

Gældssaneringen har været til drøftelse mange gange her, og der skete jo det lykkelige i sidste folketingssamling, at tinget som helhed opfordrede ministeren til at fremsætte et forslag om gældssanering, der ikke svarede til det, der dengang blev fremsat – som kun vedrørte gældssanering i konkurs – men som vedrørte gældssanering i al almindelighed i overensstemmelse med hovedprincipperne i den betænkning, vi tidligere har fået. Det forekommer mig, at den forpligtelse, folketinget herved lagde på regeringen, er blevet opfyldt. Der kan være detaljer, vi skal drøfte i udvalget, men det vil jeg ikke gøre her.

Der er kun et enkelt punkt, jeg vil nævne. Det drejer sig om forslagens § 3 om indsættelse af 2 nye paragraffer, § 37 a og § 37 b, der vedrører afgifter vedrørende betalingsstandsning og gældssanering. Jeg skal ikke sige så meget om betalingsstandsningsafgiften. Den kan måske være meget rimelig, fordi det ofte er erhvervsforetagender, hvor der stadig væk er aktiver til stede.

Når man foreslår, at der for indgivelse af begæring om gældssanering skal svares kr. 500, og foreslår, at der for indledning af

gældssanerings sag skal svares kr. 1.000, så får jeg indtryk af, at man ikke fuldstændigt har forstået, hvilken gruppe af befolkningen det er, vi har søgt at hjælpe med disse forslag.

At kræve, at en person, der formentlig i årevis har været ude i store gældsforpligtelser, som ingen aktiver har, og som ofte intet arbejde har, blot for at indgive et skema skal betale kr. 500, forekommer ikke rimeligt. At foreslå, at han derudover, hvis han får en mulighed for at få sin sag behandlet, skal betale kr. 1.000, forekommer i mange tilfælde nærmest at være prohibitivt for en gældssanerings sag. Det ville efter min mening svare til, at man på socialkontoret, før sagsbehandleren ville lave en aftale med en klient, der søgte kontanthjælp, krævede kr. 500 og, før sagsbehandleren tog sig af sagen, krævede kr. 1.000. De personer, vi taler om her, står i den samme situation. De vil typisk ikke eje noget som helst. Derfor vil krav af denne karakter gøre gældssaneringer illusoriske, er jeg bange for. Selv om vi har fuld forståelse for ønsket om at øge statens indtægter, hvor det er rimeligt, så mener vi altså ikke, at det bør ske i denne forbindelse.

Jeg kan ikke huske, om dette forslag var med i betænkningen fra udvalget. Hvis det var det, så kan ministeren naturligvis sige, at man blot har fulgt de principper, vi har bedt ministeren følge. Det erindrer jeg ikke, men under alle omstændigheder mener vi ikke, at dette forslag er rimeligt.

Betalingsstandsningsreglerne er efter vores mening klare forbedringer. Det drejer sig i virkeligheden i alle henseender om at forbedre mulighederne for at rekonstruere firmaer, der er i øjeblikkelige vanskeligheder. Det skærpede tilsyn vil kunne medvirke hertil, fordi det betyder, at tiltroen til, at boet ikke bliver udvandet i betalingsstandsningsperioden, kan øges, og derved kan muligheden for en rekonstruktion også øges. Den længere periode, op til 12 måneder, hvor betalingsstandsningen kan vare, vil også være en for-

[Ole Espersen]

del. At der kan tilkaldes sagkyndig bistand, ser vi som en stor fordel. Det er ikke blot et spørgsmål om juridisk eller revisionsmæssig ekspertise. Det kan også være driftsøkonomisk eller branchemæssig ekspertise, der er brug for. Også det er en fordel.

Vi har kun én anke. Det er, at man ikke har foreslået, at lønmodtagere skal kunne få garanti for deres løn i betalingsstandsningsperioden. Det er klart, at man kan sige, at også mindre erhvervsdrivende kunne have brug for en garanti, men de kan dog kræve kontant betaling før levering under betalingsstandsning. Reelt har lønmodtagerne ingen mulighed for således at kræve en kontant betaling pr. arbejdsdag. Vi tror, at lønmodtagernes motiv – og det er jo vigtigt – til aktivt og energisk at prøve at få drevet virksomheden videre ville øges ganske væsentligt, hvis de havde en sikkerhed for deres daglige aflønning. Selv om retspraksis måske til dels kan siges at imødekomme det, tror vi, at et udtrykkeligt forslag herom ville være fordelagtigt for opnåelsen af de formål, som regeringen også tilsigter med lovforslaget.

Hagen Hagensen (KF):

Principielt giver vi tilslutning til det af justitsministeren fremsatte lovforslag, både vedrørende ændringer af betalingsstandsningensinstitutionen og indførelse af gældssaneringsordning såvel i som uden for konkurstilfælde.

Der er vel forskel på de to hoveddele af lovforslaget. For så vidt angår betalingsstandsningensområdet vil styrkelse af kreditorstillingen og det obligatoriske tilsyn stramme ordningen op med det sigte at øge mulighederne for at få positive resultater ud af betalingsstandsningerne.

Det er rigtigt at gøre det, især på den baggrund, som er oplyst i en af betænkningerne, at omtrent 50 pct. af ordningerne hidtil er endt med konkurs. Kun 10 pct. er endt med rekonstruktion eller akkord. Om resten – de ca. 40 pct. – ved man ikke nok om, hvordan de er endt. Man kan måske regne med, at de er opgivet på grund af mangel på midler til rådighed, men man kan vel heller ikke se bort fra, at midlerne måske kan være smuldreret hen på en eller anden måde.

Stramningen af regelsættet skulle give mulighed for, at langt flere betalingsstandsning

ger kan ende med rimelige resultater, uden at der følger konkurs eller andet efter.

Jeg skal ikke gå ind på enkeltheder i denne del af lovforslaget, blot bemærke, at jeg finder, det er en væsentlig landvinding, at det offentliges modregningsadgang begrænses. Jeg håber også, det kan ske på andre områder end netop dette. Jeg synes, der er taget hul på noget, der er rigtigt. Man gør det derved muligt at opnå bedre ordninger.

Det blev nævnt af hr. Ole Espersen, at der kunne være grund til at drøfte, om ikke Lønmodtagernes Garantifond skulle ind i billedet. Jeg tvivler derpå, men er rede til at drøfte de forhold, idet jeg godt kan se, at der kan være et og andet deri, som kan tages op til overvejelse. Man må naturligvis sige, at betalingsstandsningsordningen også kunne komme ud for misbrug, hvis der var en adgang til at få dækning via Lønmodtagernes Garantifond, men man kan også drøfte, om det modsatte kunne være tilfældet.

Med hensyn til gældssaneringsordningen – i hvert fald den, der er uden for konkurs – synes det, som om kreditors stilling kan blive forringet. Men det er vel nok sandt, at en ordning ved gældssanering alene medfører en formel nedsættelse af tilgodehavende. Det må ses på baggrund af, at der mangler reel mulighed for at få tilgodehavendet betalt. Betalingsstandsningsordningerne skal ses i lyset af det ønskværdige i at undgå konkurs, mens det på gældssaneringsområdet gælder, at der er større principielle betæneligheder, der skal overvindes for at godtage ordningen.

Vor retsfølelse er vel stadig væk baseret på Danske Lovs ord om, at hvad man med hånd og mund lovet haver, det skal man holde. Derfor må det nøje overvejes, om aftalers bindende virkning på en eller anden måde skal opgives.

Jeg er ganske klar over, at udviklingen i samfundet har været sådan, at man skal betrede disse veje, men jeg må også sige, at gældssaneringsordningen ikke må føre til hæmningsløs gældssætning. Ej heller må den medføre fortabelse af rimelige kreditmuligheder. Det skal vi også se på. Der skal være hensyntagen til den, der skylder penge bort, men minsandten også til den, der har dem til gode. Også samfundsmæssige forhold spiller ind, når vi skal drøfte disse forhold. Men på det retspolitiske område er vi jo gået over til

[Hagen Hagensen]

at tage mere hensyn til dem, der skylder penge bort, end til dem, der har dem til gode. Vi må altså se på, hvordan vi kan klare dette under det regelsæt, der kommer. Betragtningen må vel være, at én spurv i hånden er bedre end 10 på taget.

Jeg skal til slut blot sige, at vi skal stile henimod at få en løsning, der tjener omsættens tarv. Jeg tror, man er på vej til at have fundet det her, og jeg tror, det er rigtigt, at man ikke laver alt for stramme og snævre bestemmelser, men overlader det til skifteretten, til erfarne skifteforvaltere – det kan måske være en af de ting, vi skal drøfte nærmere – at tage stilling til disse undertiden vanskelige skønsmæssige afgørelser.

Vi vil medvirke positivt til at få denne lovgivning bragt på rette plads.

Tørnæs (V):

Da mit partis ordfører, hr. Bjørn Elmquist, desværre ikke kan være til stede, skal jeg forklare venstres holdning til dette lovforslag fra justitsministeren. Det bliver i nogle få, principielle synspunkter.

Ændringerne vedrørende betalingsstandsningen har til formål at gavne virksomheder, der er kommet i økonomiske vanskeligheder, og at styrke kreditorernes muligheder for indflydelse på forløbet af betalingsstandsningerne – i højere grad, end tilfældet er efter de nuværende regler. Dette overordnede mål kan vi i venstre tilslutte os. Vi mener, at man herigennem, som det også er kommet til udtryk i ministerens fremsættelsestale, skaber større mulighed for at bevare arbejdspladser. Jeg skal ikke her komme ind på de enkelte foranstaltninger, lovforslaget indeholder for at realisere disse mål. Dem kan venstre fuldt ud tilslutte sig.

Alt for ofte har man haft indtryk af, at en mulighed for at rekonstruere og derved bevare en række arbejdspladser er blevet ødelagt af for stive regler om modregning i krav fra det offentlige. Det provenutab på maksimalt 20 mill. kr. om året, det offentlige her umiddelbart vil blive påført, mener vi også i venstre vil blive udlignet, ja måske mere end det, idet forslaget vil give forbedrede muligheder for virksomhedernes overlevelse.

Det andet hovedelement i lovforslag nr. L 65 er de nye regler for gældssanering i og uden for konkurs. I venstre er det et afgøren-

de ønske, at de menneskelige tragedier og familiemæssige ulykker, som ofte følger i kølvandet af tvangsauktioner, og udsigtsløse, forgældede situationer undgås. Dem har vi set uhyggelig mange af, ikke mindst i landbruget.

Heller ikke med hensyn til den del af forslaget skal jeg gå i detaljer, men alene fastslå, at vi i venstre finder det fremsatte forslag velafbalanceret og forsvarligt.

Mit partis ordfører har tidligere udtrykt en vis betænkelighed ved gældssaneringen, gældseftergivelse uden for konkurs, nemlig i det omfang man risikerer en række skadevirkninger, svækkelse af den almindelige betalingsmoral, uhæmmet gældssanering, professionelle skyldnere, stramning af kreditgivning osv. osv. Disse forhold ønsker vi stadig i venstre at den kommende lovgivning skal gardere sig imod. Det er vort indtryk, at lovforslaget indeholder de nødvendige effektive bremsekloster i så henseende. Vi tænker her især på de vide skønsmæssige beføjelser, der er tillagt skifteretten ved afgørelse af eventuel nedskrivning af gælden, så det ikke sker efter faste, forudsigelige kriterier, og på det forhold, at det er skyldneren, der får pålagt en aktiv oplysningspligt med strenge bevismæssige krav.

Til slut vil jeg gøre et par bemærkninger om ikrafttrædelsen af disse nye regler og hele tidsplanen. Den folketingsbeslutning, som jeg nævnte før, forudser, at de nye regler skal træde i kraft pr. 1. januar 1984. Vi skriver i dag den 23. november 1983. Forslaget er omfattende og indeholder også nok så vidtgående ændringer i den komplicerede lovgivning, som behandler konkurs og gældssanering. Vi mener, at disse forslag bør behandles under ét, men det kræver sin tid. Derfor er venstre indstillet på og forudser, at ikrafttrædelsesdatoen 1. januar 1984 ikke kategorisk bliver fastholdt.

Med disse bemærkninger kan jeg tilsige lovforslaget velvillig behandling.

Inger Harms (SF):

Nu foreligger så ministerens svar på folketingsbeslutningen af 2. juni 1983, hvor ministeren blev pålagt at fremkomme med forslag til en gældssaneringsordning både i og uden for konkurs.

[Inger Harms]

Men lovforslaget indeholder betydelig mere end regler om en gældssaneringsordning. Af den grund kan jeg vanskeligt her i dag tage endelig stilling til forslaget, da ændringerne i de forskellige paragraffer i konkursloven nok kræver mere juridisk indsigt, end jeg er i besiddelse af. Jeg kan dog sige på mit partis vegne, at vi vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet, som jeg forudser vil blive ret omfangsrigt, på baggrund af den kritik af konkursbehandling, som ikke bare er rejst gennem presse og radio, men også i adskillige personlige henvendelser til mig og dermed også til resten af udvalget, går jeg ud fra. Der hersker tilsyneladende så groteske forhold på konkursområdet, at det er nødvendigt, at folketinget griber ind.

Med hensyn til, at lønmodtagere kan kræve sikkerhed for lønkrav som betingelse for at fortsætte deres arbejde under en betalingsstandsning, skal jeg oplyse, at vi i SF ikke er tilfredse med en retspraksis på dette område, men at vi vil have en fast hjemmel herfor. Om det skal være i denne lov eller det skal være i loven om Lønmodtagernes Garantifond, kan man så overveje.

Med hensyn til gældssaneringsordningen skal jeg henvise til, hvad vi ved de to tidligere fremsættelser har sagt herom. Socialistisk folkeparti er overordentlig stor tilhænger af sanering af gælden for håbløst forgældede enkeltpersoner. Vi havde nok hellere set et selvstændigt lovforslag om ordningen. Nu bliver den hægtet på selve konkursloven. Til trods for at den også – og især – skal gælde for enkeltpersoner uden for konkurs, finder vi, at den bliver meget lidt forståelig for almindelige mennesker. Selve gældssaneringsordningen vil kræve et stort informationsarbejde, hvis de rigtige mennesker skal få gavn af den.

Hidtil har det været sådan, at de, der har haft mest gavn af gæld her i landet, er vores kære advokatstand. Advokaterne har som regel altid været sikre på at få deres andel hjem. Jeg personlig synes måske nok på baggrund heraf, at man kunne overveje en ordning som den, man har i Schweiz, hvor al gæld bortfalder efter 5 år, men da de følger-virkninger, en sådan vedtagelse ville have, måske ville skade de mennesker, som vitterlig er nødt til at købe på afbetaling, og som overholder en sådan aftale, er det et spørgsmål, der skal granskes meget.

Med hensyn til, hvem der kan få del i denne sanering, vil jeg gerne høre nærmere om, hvilke kriterier man har tænkt sig. Dem står der meget lidt om i forslaget.

Til slut skal jeg sætte spørgsmålstejn ved bemærkningerne nederst side 17 om, at udgifterne modsvares af de indtægter, som følger af forslagets bestemmelser om ændring af retsafgiftsloven vedrørende betaling for behandling af sager om betalingsstandsning og gældssanering m.v. Det kan da vel ikke være ministerens mening, at man skal betale 1.500 kr., før man får indledt en gældssaneringsordning. Ja men er man da ikke klar over, at 1.500 kr. er mange penge at rejse for håbløst forgældede personer? Skal det virkelig være bestemmende for, om man kan komme ud af en håbløs situation, om man kan lægge 1.500 kr. på bordet?

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Fru Inger Harms sagde, at hun ikke havde så voldsomt meget kendskab til konkursforhold, og det demonstrerede fru en så umiddelbart efter ved at sige noget om forældelse af gæld. Hovedreglen her i landet er, at al almindelig gæld forældes på 5 år, hvis der ikke er et særligt retsgrundlag herfor. Dette sidste gælder en relativt beskedent del af gælden. Så kan den vare i 20 år.

Jeg må måske have lov til at føje til, at jeg hører til den stand, som fru Inger Harms omtalte som den »kære advokatstand«, og jeg vil forsikre fru Inger Harms om, at vi intet ønske har om at skulle tage os af alle disse ordninger af den ene og den anden art, og at det vederlag, der ydes for den arbejdsindsats, der er, i de fleste sager langtfra står mål med det, det egentlig burde. Men lad det være. Det er noget, man tager sig på, fordi man ønsker at medvirke til at få erhvervslivet til at funktionere og få folk til at klare deres ting. Derfor rekonstruerer man gerne, og derfor kan der være grund til positivt at gå ind i disse forhold. Jeg synes bare, det skulle siges i denne forbindelse.

(Kort bemærkning).

Inger Harms (SF):

Jeg er forbavset over, at en så erfaren advokat som hr. Hagen Hagensen ikke er klar

[Inger Harms]

over, at der her i København findes adskillige advokater, der har slået deres virksomhed op udelukkende på inkassovirksomhed.

Nør Christensen (CD):

Så vidt jeg ved, er det ikke forbudt at slå sin virksomhed op på inkassovirksomhed. Jeg synes, det var et lidt urimeligt angreb mod den danske advokatstand. Jeg kan i hvert fald ikke tilslutte mig det.

Derimod kan jeg på centrum-demokraternes folketingsgruppes vegne give udtryk for tilfredshed og glæde over dette lovforslag, som vi hilser velkomment. Vi vil medvirke til, at forslaget hurtigt og smertefrit kommer gennem udvalget.

Udgangspunktet må være, at der er tale om en gæld af en størrelse, som ikke kan erholdes. Det vil sige, at der er tale om et tab. Når det er konstateret, må det væsentligste være at få registreret dette tab. Rent faktisk kan man sige, om end det lyder firkantet, at der »kun« skal ske en form for bogføring, for der er jo tale om penge, som under ingen omstændigheder nogen sinde vil blive betalt.

Der kan sikkert nævnes en række argumenter for at bakke op om dette lovforslag. Jeg skal her kun fremkomme med nogle få. For det første dette, at sanering af gælden til en realistisk størrelse både kan motivere skyldneren til at betale bare en lille del af gælden tilbage, og for det andet den kendsgerning, at den, der har pengene til gode, får en del af sit tilgodehavende i stedet for intet at få. Valget må da være let for begge parter i disse situationer, men jeg erkender, at der er en lang række forhold, som vi nøje må overveje i udvalget.

Naturligvis vil der rejse sig en række spørgsmål under udvalgsarbejdet. Vi vil bl.a. rejse spørgsmålet om de skattemæssige konsekvenser, idet vi fremhæver, at der ingen grund er til at sanere gælden for en person, såfremt man nogle år senere begynder at beskatte den samme person af det eftergivne beløb som skattepligtig indkomst. Her er i hvert fald noget, som vi må se på under udvalgsarbejdet.

Centrum-demokraterne hilser med tilfredshed, at der, som det fremgår af bemærkningerne, bliver tale om meget fleksible lovregler for at imødegå såkaldt professionelle

skyldnere. Det vil vist være umuligt i lovteksten at imødegå disse professionelle skyldnere, og det er klart, at der derfor er behov for fleksibilitet på området. Vi mener også at kunne fastslå, at skifteretten er i stand til at leve op til dette.

Under udvalgsarbejdet vil vi også søge så klart som muligt at få præciseret, hvad der menes med udtrykket »ingen udsigt har til at kunne opfylde sine gældsforpligtelser«. Jeg skal ikke kræve et svar på det i dag, men det er noget af det, vi gerne vil have belyst.

Når jeg allerede i indledningen kunne give tilsagn om CDs medvirken, hænger det naturligt sammen med de menneskelige tragedier, der følger af konkurs eller håbløs gæld. Her kan vi med dette lovforslag virkelig rette op på skævheder, som kan blive af betydning, for der står ingen steder skrevet, at det er de ringeste, som går konkurs eller bliver håbløst forgældede. Ofte er der tale om folk, som er driftige, folk, som gerne vil noget, osv. Jeg er i hvert fald i stand til at finde en række eksempler på personer, som har arbejdet hårdt i årevis, men som som følge af konjunkturer og høj rente m.v. altså er bukket under. Det ville være særdeles velkomment, om folketinget ville komme disse ulykkelige mennesker til undsætning.

Med hensyn til spørgsmålet om ikrafttrædelsestidspunktet kan jeg sige, at CDs folketingsgruppe har et meget afslappet forhold til, om det nødvendigvis bliver den 1. januar 1984 – alt afhængigt af, hvor omfangsrigt udvalgsarbejdet bliver.

Som sagt: vi vil medvirke positivt, og til slut vil jeg benytte lejligheden til at sige tak til justitsministeren for det fremsatte lovforslag.

H. C. Hansen (FP):

Justitsministerens lovforslag vil efter fremskridtspartiets mening være en forbedring af den tidligere lov, men i det fremsatte forslag går man som tidligere ud fra, at der ved betalingsstandsninger kun er juridiske og regnskabsmæssige problemer. Man ser tilsyneladende bort fra, at årsagen til betalingsstandsninger som regel er faglige problemer. Såfremt disse ikke løses, vil betalingsstandsningen med sikkerhed munde ud i konkurs, og det er jo netop dette, man ønsker at forhindre.

[H. C. Hansen]

Justitsministeren påpeger, at det fremsatte forslag skal modvirke den kritik, der har været af den tidligere konkurslov. Justitsministeren mener at kunne genskabe kreditorernes tillid til betalingsstandsninginstitutionen ved at indkalde til kreditormøde inden 3 uger, således at kreditorerne kan tage stilling til, om den anmeldte betalingsstandsning bør fortsætte. Men forslaget indeholder ikke bestemmelser om, at det materiale, som forelægges kreditorerne, er udarbejdet af uvildige fagfolk. Det vil sige, at der ingen garanti er for, at det materiale, som forelægges kreditorerne, og som skal danne baggrund for disses vurderinger, ikke er udarbejdet af skyldneren eller dennes revisor, som begge formentlig er kraftigt påvirket af situationen og derfor oftest subjektive.

Det materiale, der skal forelægges på kreditormødet, bør følge de regler, som er gældende ved tvangsakkord. Det vil sige for det første en status pr. betalingsdagen, som skal indeholde aktiver, som er vurderet af uvildige fagfolk, samt passiver, som er udarbejdet af en statsautoriseret revisor, og for det andet et driftsbudget, som er udarbejdet af skyldneren i samråd med en statsautoriseret revisor og den uvildige fagmand. Om dette kan nås på 3 uger, stiller jeg mig tvivlende over for, men først når et sådant materiale foreligger, har kreditorerne mulighed for at træffe beslutninger.

Man bør ikke glemme, at der næsten altid blandt kreditorerne vil være ikke-fagfolk, f.eks. offentlige kreditorer, toldvæsenet, skattevæsenet osv., som ingen mulighed har for at vurdere aktiver og passiver, såfremt opgørelserne over disse ikke er udarbejdet af uvildige.

Lovforslaget indeholder ingen ændringer i bestemmelserne om konkurs, hvilket tilsyneladende viser, at man ikke har taget den kritik til efterretning, som har været rettet mod loven fra såvel kreditorer som skyldnere – en kritik, som i sin helhed er gået på, at kurator ikke har været ivrig nok for at få konkursboet afviklet godt nok, eller at store værdier i konkursboet er blevet vurderet af ukvalificerede folk uden baggrund i pågældende branche, hvorved ofte store værdier er smuldret væk, uden at kreditorerne har haft den mindste indflydelse.

Det er fremskridtspartiets opfattelse, at kurator i konkursboet skal lade aktiverne

vurdere af uvildige fagfolk, der ud over vurderingen også skal påpege den mest givtige afviklingsform, såfremt den optimale afviklingsform vil være videreførelse af virksomheden i en afviklingsperiode.

Lovforslaget indeholder ingen løsning på det problem, som kritikere af den nugældende lov har peget på, nemlig hvordan man sikrer sig, at det tilsyn, som skyldneren vælger, nu også arbejder i betalingsstandsningsperioden i skyldnerens interesse og ikke blot lader være med at foretage de nødvendige tiltag for at tilvejebringe en løsning, således at skyldnerens betalingsstandsning automatisk afløses af en konkurs, hvilket normalt er den dårligst tænkelige løsning for såvel skyldner som kreditorer.

Lovforslagets afsnit vedrørende gældssaning betragter vi som en følge af tingets beslutning i foråret, og vi er velvilligt indstillet over for det.

Vi vil give lovforslaget som helhed en omhyggelig og velvillig behandling i udvalget, og vi betragter lovforslaget som et skridt i den rigtige retning.

Aase Olesen (RV):

Det radikale venstre hilser med tilfredshed, at ministeren har efterlevet folketingets flertal fra sidste år, hvor man udtrykkeligt ønskede sig at få konkursloven til at gælde ikke blot for folk, der er gået konkurs, men også for folk, der er kommet i betænkelig nærhed af konkursen.

Jeg skal ikke her i dag gå ind i detaljer, men jeg vil gerne takke ministeren, fordi vi allerede nu har fået sendt høringssvarene. De er først kommet her til morgen, men der foreligger en udmærket oversigt, også over de væsentligste indvendinger, der har været mod forslaget. Jeg mener, de må være et godt udgangspunkt for et grundigt udvalgsarbejde.

Jeg skal lade det blive ved det for ikke at risikere at komme ud for samme hårdhændede retsbelæring, som fru Inger Harms fik. Jeg vil nøjes med at sige, at vi går ind for lovforslaget principielt, og så må vi se på detaljerne i udvalget.

Wilhelm (VS):

Jeg mener også, at dette lovforslag indbyder til at gøre en dyd af nødvendigheden og

[Wilhelm]

gøre, som forretningsordenen vist påbyder ved første behandling, nemlig kun tale meget generelt og principielt. Vi har jo simpelt hen ikke mulighed for andet. Vi har her i formiddags modtaget ca. 300 sider høringssvar. Jeg skal ikke bilde nogen ind, at de er læst.

Den ene del af forslaget, vedrørende gældssanering, har vi i princippet set på før. Vi var for det beslutningsforslag, og de betænkeligheder, vi ytrede på et tidligere tidspunkt, fik vi overvundet på en overbevisende måde gennem det arbejde, der var i foråret, så hvis ministerens forslag her, som det bliver fremsat, svarer til det, vi forventede med beslutningen, så er vi klart tilhængere af den del af det.

Den anden del, med betalingsstandsningen, har vi også stor sympati for, men jeg må sige ligesom socialdemokratiets og SFs ordførere, at også VS ønsker, at der bliver direkte udtrykt sikkerhed for lønkrav som betingelse for at fortsætte arbejdet under en betalingsstandsningsperiode. Jeg synes, praksis viser, at der er behov for det, og at det ikke er nok at henvise til, at det er fastslået gennem retspraksis, at man kan opnå noget sådant.

Desuden vil vi også godt være med til at se på, som enkelte har været inde på, om ikke også der er ting, man ved samme lejlighed kunne tage op i forbindelse med de almindelige konkursforretninger. Uden at gøre mig særlig klog på det vil jeg godt sige, at vel nok både i forbindelse med betalingsstandsning, hvor man nu vil give kreditorerne større indflydelse og indsigt på et tidligt tidspunkt, og i hvert fald i forbindelse med konkurserne mener vi at der har været så mange ting fremme om mindretalskreditorernes udsatte stilling, at det kunne vi også ønske drøftet.

Om det så kan nås i denne sammenhæng, det må vi kigge nærmere på, men vi er i hvert fald indstillet på at være velvillige over for behandlingen af dette lovforslag.

Inge Krogh (KrF):

I det foreliggende lovforslag gives der klare bestemmelser om forholdene under betalingsstandsning. Disse bestemmelser vil formentlig føre til, at der bliver bedre mulighed for både skyldnere og kreditorer, idet man kan forhindre, at en virksomhed måske

smuldrer hen, uden at nogen kan få gavn af det.

Der skal straks ved meddelelsen om betalingsstandsning oprettes et tilsynsråd, og senest 3 uger efter skal skifteretten oprette et tilsyn, enten det samme eller et andet, og der er mulighed for at oprette et kreditortilsyn, som altså hele tiden kan følge forholdene i virksomheden, der har en betalingsstandsning. Såvel skyldners som kreditors stilling vil formentlig blive bedre ved disse bestemmelser.

Gældssanering mener vi i visse tilfælde kan være en nødvendighed for den, der er kommet i håbløs gæld. Det kan være nødvendigt både af hensyn til fordringshaveren og skyldneren selv at få en ordning, sådan at der er mulighed for, at der i hvert fald bliver betalt noget, og psykisk vil det hjælpe skyldneren til at gøre en indsats, når tilstanden ikke er helt håbløs.

Forhandlingerne skal foregå i skifteretten, hvor skyldnerens forhold fremlægges, og hvor fordringshavere, eventuelt et medlem af det sociale udvalg, er til stede. Dette i forbindelse med, at en fordringshaver kan omstøde en gældssaneringsbestemmelse, hvis den ikke overholdes, må vel bevirke, at der kommer en barriere mod misbrug.

Barsøe-Carnfeldt (UP):

Vi synes, at det fremsatte lovforslag er et skridt i den rigtige retning, og jeg vil sådan set også takke ministeren for, at ministeren har set sig i stand til at gennemføre en fremsættelse så hurtigt, som det er sket. Men selv om lovforslaget bliver vedtaget af tinget, mener jeg, at man ikke dermed har fjernet visse af de grundlæggende fejl, som ligger i dette system.

I det efterfølgende punkt på dagsordenen har jeg sammen med andre af tingets medlemmer fremsat et forslag til folketingsbeslutning. Når jeg bringer det op her, skyldes det, at jeg synes, der mangler en vis sammenhæng imellem konkursloven og loven om betalingsstandsning. Det er trods alt to sider af samme sag. Hvis en betalingsstandsning ikke gennemføres, ender det jo med en konkurs. Det kan selvfølgelig også ende med, at man retter virksomheden op.

Skifteretten – som jeg mener er en af de uheldige sider, når jeg taler om grundlæggende

[Barsøe-Carnfeldt]

de fejl ved systemet – har den fulde myndighed til at afsige alle mulige dekreter, og det er vores opfattelse, at der egentlig afsiges for mange, fordi der netop mangler den faglige vurdering af virksomheden, herunder især virksomhedens idégrundlag, som egentlig er det allervæsentligste aktiv i en virksomhed.

Hvis man altid havde et fagligt udvalg – f.eks. fra den pågældende virksomheds brancheorganisation – der var medbestemmende om, hvorvidt der skulle afsiges dekret eller ej, ville mange virksomheder kunne reddes fra en ødelæggende konkurs. De personer, som behandler sagerne i skifteretten i dag, er egentlig jurister for de flestes vedkommende ganske unge jurister uden erhvervs erfaring og følgelig ude af stand til at vurdere en virksomheds samlede situation. Man er henvist til at vurdere virksomhedens stilling på basis af materielle værdier, der ofte vurderes til realisationspris og ikke til deres brugsværdi. Det er en kendsgerning, at skifteretten for år siden blev drevet af færre, men ældre og mere besindige jurister og ikke som i dag af langt flere, men ganske unge jurister med en anden indstilling til samfundsstrukturen.

Hvis der afsiges konkursdekret, bør et udvalg fra brancheorganisationen, som jeg nævnte før, deltage i bobehandlingen på lige fod med kurator, der, såfremt denne er advokat, væsentligst skal tage sig af de rent juridiske opgaver. Hvis der i bobehandlingen efter skyldnerens opfattelse sker kritisable dispositioner, skal skifteretten træffe afgørelse ved dom – og ikke ved kendelse – der kan indannes for de almindelige domstole. I denne situation sikres skyldneren advokatbistand og fri proces. Ligeledes bør der sikres skyldneren advokatbistand og fri proces i erstatningskravssager mod kuratorerne, skifteret m.fl. Disse sager skal ligeledes behandles ved de almindelige domstole.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Som forslagsstiller har det været en glæde at høre på denne debat. Der har været udtrykt tilfredshed fra alle ordførernes side med, at lovforslaget er fremkommet. Der er anvendt meget positive adjektiver om udformningen af de to områder: gældssanering og betalingsstandsning.

Jeg er selvfølgelig klar over – som det også fremgik af de bemærkninger, der blev

fremSAT af hr. H. C. Hansen og nu sidst af hr. Barsøe-Carnfeldt – at der kan være andre områder, man kan beskæftige sig med – noget, som jeg forstår begge ordførere mener yderligere skulle kunne tilføre muligheder for at fastholde virksomheder. Det vil jeg ikke se væk fra at man kan. Det er heller ikke for mig nogen fremmed tankegang, at man i den situation, vi har, skal gøre, hvad man kan for at fastholde virksomhederne og kun vælge som sidste udvej at lade dem gå ned. Det er selvfølgelig synspunkter, der kan indgå i debatten.

På den anden side må jeg sige, at så kan det i hvert fald ikke stemme med tidsbegrænsningen i folketingsbeslutningen, hvorefter man skal have en vedtagelse, således at loven kan træde i kraft den 1. januar 1984. Det kan vel også i øvrigt være vanskeligt. Det er ikke min opgave at tage stilling til det, men det kan vel være vanskeligt at nå det så hurtigt.

Fru Inger Harms sagde med rette, at disse bestemmelser i konkursloven kan være svære at bedømme for en ikke-jurist. Jeg tror, jeg kan tilføje på fleres vegne, at det også kan være svært for en jurist, for det er udviklede sager, vi her beskæftiger os med, og jeg kan garantere for, at det heller ikke har været nogen let opgave at udarbejde disse forslag. Derfor forstår jeg da godt, hvis man ønsker mere tid til overvejelserne. Hr. Nør Christensen var inde på, at det kunne gå hurtigt og smertefrit, og jeg må sige, at for min skyld må man meget gerne gennemføre denne lovgivning hurtigt. Det er udvalgets afgørelse, men hvis man skal inddrage nogle af de synspunkter, der er fremsat her under debatten – også meget kyndige synspunkter – tror jeg altså nok, det kan blive nødvendigt med mere tid.

Jeg siger tak til hr. Ole Espersen og fru Aase Olesen, fordi de begge sagde, at mit forslag om gældssanering er en opfyldelse af folketingsbeslutningen. Det har også været min hensigt. Men jeg mente det rigtigt, når vi skulle ændre konkursloven, at vi tog reglerne om betalingsstandsning med.

Hr. Ole Espersen havde et enkelt synspunkt vedrørende gældssanering, nemlig om den betaling, man skal yde, når man indgiver ansøgning om gældssanering. Jeg kan ikke her henvise til, at det har sit grundlag i betænkningen. Jeg må henvise til, at det har sit

[Justitsministeren]

grundlag i de høringsudtalelser, der er fremkommet, ikke mindst høringsudtalelser fra domstolene, der jo taler om, at begge lovforslag, men vel navnlig forslaget om gældssanering, vil fremkalde en hel del omkostninger. Der har ikke fra min side været noget ønske om igennem denne lovgivning at skaffe penge i statskassen. Der har snarere været ønske om at undgå, at lovgivningen skulle belaste statskassen. Derfor har vi altså sat disse betalingsordninger på. Det er selvfølgelig noget, der kan overvejes, men jeg ser meget gerne, at denne lovgivning kan holdes økonomisk neutral, forstået på den måde, at de udvidelser, der bliver tale om, ikke skal medføre en belastning af statsudgifterne. Det er altså det, der er grundlaget for forslaget. Vi kan så drøfte nærmere de satser, der er nævnt.

Hr. Ole Espersen – og det samme gælder fru Inger Harms og hr. Wilhjelms – var inde på spørgsmål vedrørende Lønmodtagernes Garantifond og mente, at det var rigtigt at nævne det enten i denne lovgivning eller i loven om Lønmodtagernes Garantifond. Der er ingen uoverensstemmelser imellem os, for som hr. Ole Espersen også var inde på, viser retspraksis vel det, vi samlet mener i denne sag. Vi har altså ikke ment, at der skulle være behov for en lovgivning. Jeg har selvfølgelig bemærket, at bl.a. LO i høringsudtalelsen pegede på det, som de nævnte ordførere har peget på. Jeg vil gå ud fra, at udvalget undersøger nærmere, om man mener, at der skulle være et egentligt behov for en lovændring for at sikre det, man gerne vil have sikret på dette område.

Det er, synes jeg, ikke så mærkeligt, at der er denne positive indstilling til forslag af denne art. Som det fremgik af debatterne, vi havde i sidste folketingsår, er der dels et ønske om, at folk ved hjælp af en gældssanering skal kunne komme ud af den situation, de ligesom sidder fastlåst i, hvis man ikke får en lovgivning, der giver dem en mulighed for en løsning. Dels – det fremhævede bl.a. hr. Tørnæs med megen ret – står vi med betalingsstandsningens forslag over for en ordning, som vi tror på kan sikre arbejdspladser. Det er noget særdeles væsentligt og noget, jeg mener vi har pligt til i en situation, hvor vi har en for stor arbejdsløshed her i landet, at prøve på at undgå nedlæggelser af arbejdspladser, hvor det overhovedet er muligt.

Det er min opfattelse, at det kan vi hjælpe til med gennem lovgivning.

Det kan vi også hjælpe til med gennem en tilbageholdenhed fra statens side. Hr. Hagen Hagensen var inde på det ved at fremhæve den begrænsning af modregningsadgangen, som er resultatet af denne lovgivning. Jeg tror, det er noget væsentligt, at staten, hvis man kan sige det på den måde, går foran med hensyn til tilbageholdenhed – forstået på den måde, at det ikke er staten, der står med sine krav og gennem at søge dem opfyldt forhindrer, at en virksomhed kan fortsætte.

Hr. Hagen Hagensen sagde, at der også kunne være andre områder, hvor man kunne vise, at man ikke længere vil bygge på en urimelig fortrinsstilling for statens vedkommende. Det har vi også set på. Jeg har her ikke mindst tænkt på situationer, hvor en virksomhed gennem almindelig privatretlig samhandel med staten som kontraktspartner har erhvervet et krav mod staten, f.eks. et vederlagskrav for leverancer eller for en entreprise eller for andet arbejde udført for staten. Hvis en sådan virksomhed går konkurs, kan det forekomme urimeligt, synes jeg, hvis staten modregner skatterestancer eller momstilsvar i vederlagskrav mod staten – på bekostning af øvrige kreditorer, herunder eventuelle underleverandører og arbejdstagere. Det er også et system, der volder vanskeligheder for de lån, som disse virksomheder i almindelighed skal optage i pengeinstitutterne for at kunne udføre arbejdet.

Vi har derfor på regeringens møde i går truffet beslutning om, at staten i fremtiden skal afholde sig fra at modregne offentligretlige krav som skatter og afgifter i privatretlige krav mod staten. Derfor har jeg også i går med henblik på at gennemføre denne beslutning ladet udsende en cirkulærskrivelse herom til samtlige ministerier og styrelser. Vi håber, at dette sammen med dette lovforslag, som jeg forventer folketetinget vil vedtage, yderligere kan medvirke til, at vi får en bedre løsning på de problemer, der opstår, når virksomheder kommer i vanskeligheder.

Ole Espersen (S):

Det forekommer mig, at de mange positive ting, der er sagt om dette lovforslag, herunder også om muligheden for at rekonstruere

[Ole Espersen]

firmaer, pålægger os en forpligtelse til at sørge at få lovforslaget vedtaget så hurtigt, som det er rimelig muligt. Selv om både det, hr. Barsøe-Carnfeldt nævnede, og det, som blev nævnt af hr. H. C. Hansen, er af interesse og bør drøftes i folketinget – der kunne tilføjes andre problemer vedrørende konkurser også – vil jeg derfor advare mod, at man tager det op i denne forbindelse.

Vi var enige om, alle partier – så vidt jeg husker i juni i år – at vi skulle prøve at få gældssaneringsloven i kraft 1. januar 1984. Den er nu blevet forsinket, dels formentlig fordi man har ønsket betalingsstandsningsreglerne med, dels måske af andre grunde, men jeg synes, begge dele af lovkomplekset er så nødvendige, og at der er så stort behov for begge dele, at vi bør prøve at få dem gennemført i denne samling. Det tror jeg også bestemt kan nås.

Ministeren nævnte, at han ikke havde grundlag i betænkningen for forslaget om, at man skal betale 1.500 kr. for at få en gælds-sanerings-sag sat i gang. Det kan man jo sige er 100 pct. rigtigt, for i betænkningen står det modsatte. Der står nemlig som udvalgets forslag, at for skifterettens virksomhed ved behandling af sager om gældssanering svares ingen afgift – af den klare grund, at der naturligvis ingen jordisk mulighed vil være for langt, langt de fleste, der har behov for en gældssanering, for at betale 1.500 kr. Nu er de sidste bestemmelser i et lovforslag normalt ikke de mest interessante, men denne bestemmelse vil, hvis den gennemføres, kunne betyde, at det, vi enigt i folketinget tilstræber, ikke vil få den praktiske betydning, som vi ønsker det skal få. Derfor synes jeg, det er ganske væsentligt, at vi følger udvalgets forslag her.

Jeg tror ikke, vi skal stille bogholderimæssigt op, hvad der er økonomisk neutralt, og hvad der ikke er det. Jeg tror, vi skal gøre os klart, at hvis vi tror på dette forslag om gældssanering, så er der så mange værdier, både menneskelige og økonomiske, ved det for skyldnere, for deres sociale situation osv., at balancen er positiv under alle omstændigheder, også selv om statskassen bogholderimæssigt skal betale de 15 dommerfuldmægtige, det koster. Det er grunden til, at jeg synes, vi har en forpligtelse til at sørge for, at et økonomisk ganske væsentligt krav ikke

skal være en hindring for, at gældssanerings-sager indledes.

Endelig for at undgå misforståelser: når jeg har talt om garanti for lønmodtageres betaling for deres vederlag for at arbejde i betalingsstandsningsperioden, så behøver det ikke nødvendigvis være Lønmodtagernes Garantifond, det kan også være en garanti fra virksomhedens side. Det vil jo kunne eliminere de misbrugsmuligheder, som hr. Hagen Hagensen vist nævnte.

Hagen Hagensen (KF):

Først vil jeg gerne takke justitsministeren for den meddelelse, han gav om den indskrænkede adgang til modregning fra statens side. Jeg synes, det er rigtigt, at man har gjort det, og jeg håber på, at man for så vidt vil komme til at gå videre på andre felter.

Ministeren sagde, at staten skulle gå foran, og jeg vil godt pege på – selv om måske ikke alt er under ministerens ressort – at der var grund til at se på, om staten og det offentlige ikke undertiden skulle være dem, der var først, når der var tale om at eftergive gæld eller i hvert fald undlade rentetilskrivning; for i mange, mange tilfælde forøges problemerne ved, at det beløb, som det offentlige har til gode – det kan være moms krav eller andre gamle krav – hele tiden tilskrives renter. Pludselig kan man ikke mere, og så kommer vi ud i en betalingsstandsning. Her er også et forhold, man kan se på.

Hr. Ole Espersen sagde, at man nok skulle gøre denne lovgivning færdig snart, og derfor skulle man ikke tage flere konkursregler ind, hvad der ellers også kunne være grund til at se på. Jeg er enig med hr. Ole Espersen i dette. Jeg synes, vi skal have de to ting her igennem. De står for så vidt alene og bør derfor gennemføres nu. Så må vi se på resten af reglerne senere. På den måde skulle det være muligt at få det igennem i denne samling, som hr. Ole Espersen sagde. Jeg tror, hr. Ole Espersen mente: inden vi hører op med møderækken i indeværende kalenderår. Det vil jeg da godt prøve på at medvirke til.

Det kan godt være, at vi senere måske skal kigge på det, som er blevet nævnt, afgiften for gældssanering. Der er jo også et hensyn at tage til, at ikke alle og enhver kan rende lige rundt om hjørnet og sige: nu vil jeg gerne have min gæld saneret, for det koster mig

[Hagen Hagensen]

ikke noget at begære det, og så får jeg nok lidt fred indtil videre. Men lad os se på, om der ikke kan findes en rimelig form. Jeg tror, det vil være muligt.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Til hr. Hagen Hagensen kan jeg sige, at jeg tror heller ikke, det er det sidste sted, vi skal se på statens optræden med hensyn til at fremsende eller fastholde krav. Der kan sikkert være andre områder. Men jeg mener, at det, vi har gjort her, er væsentligt og vel egentlig stemmer med det, folketinget vedtog i 1969, da man lod konkursprivilegiet bortfalde. Det burde måske allerede på det tidspunkt have medført, at den modregningsadgang, som vi nu ophæver, også var bortfaldet. Det er i hvert fald, synes jeg, en klar konsekvens af det, man gjorde på det tidspunkt, og jeg ser gerne, at man også finder andre områder, hvor noget sådant kan ske.

Vedrørende færdiggørelsen, som såvel hr. Hagen Hagensen som hr. Ole Espersen var inde på, skal jeg på ny henvise til, at det er selvfølgelig først og fremmest udvalgsarbejdet, der må afgøre dette. Jeg mener, at den revision af konkursloven, der her er foreslået med gældssanering og betalingsstandsning, er så omfattende og sikker med hensyn til hensigten, at den kan stå alene og også kan gennemføres i den form, lovforslaget har i dag. I hvert fald synes jeg, at de ændringer, der kan ske i det, må kunne være meget små, meget minimale. Jeg mener da absolut, som hr. Ole Espersen sagde, at en gennemførelse i denne samling må finde sted. Det skulle der under alle omstændigheder også være mulighed for og tid til med de måneder, der er tilbage. Jeg mener også efter de synspunkter, der er fremkommet her ved førstebehandlingen, at der skulle være gode chancer for at få denne fornuftige revision gennemført her i folketingsåret.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Nu var hr. Hagen Hagensen så elskværdig at fortolke det, jeg sagde, på den rigtige måde. Når jeg sagde i denne samling, mente jeg i dette kalenderår, naturligvis. Det var det, der var meningen.

Nu er forslaget om gældssaneringen blevet forsinket. Det kan jeg beklage, for det var

klart, det kunne godt have været fremsat i begyndelsen af oktober, det havde der ikke været noget i vejen for. Ministeriet har ønsket at fremsætte dette forslag sammen med et forslag om ændring af reglerne om betalingsstandsning. Det kan jeg naturligvis acceptere, men til gengæld har vi altså fået lidt mere travlt med forslaget om gældssanering. Det er mit håb, at vi bliver færdige i dette kalenderår. Det synes jeg, vi skylder de tusinder af mennesker, der virkelig har behov for denne nye lovgivning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 11:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af beregning af salærtaksterne og behandling af likvidationsboer/konkursboer.

Af Barsøe-Carnfeldt (UP) m.fl.
(Fremsat 27/10 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Dette beslutningsforslag er i det væsentlige enslydende med et forslag, vi havde til første behandling den 16. maj i år. I forslaget opfordres regeringen til ved lovgivning eller på anden måde at sikre fastsættelse af regler og salærtakster for behandling af likvidationsboer og konkursboer.

Forslagsstillerne begrundede forslaget med, at der i praksis er forskel på det salær, der kan beregnes for solvente boer og for insol-